

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК КЛЮЧОВА ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ США

Сучасним викликом для України на шляху євроінтеграції є реформування освітньої системи, трансформація її в ефективну модель освіти, яка б відповідала світовим суспільним запитам. Виходячи з цього, сучасним завданням школи є забезпечення гармонійного розвитку особистості, сприяння реалізації індивідуального потенціалу задля формування спільного добробуту суспільства. Уже сьогодні в школах розширюються рамки освіти, простежується трансформація компетентностей учнів та підвищення стандартів для вчителів.

Зауважимо, що під поняттям «якість освіти» традиційно розуміємо відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг [2].

Аналізуючи світовий досвід у контексті реформування освіти, зокрема таких високорозвинених країн як Австрія, Бельгія, Великобританія, Данія, Німеччина, Фінляндія, Франція, Швеція, особливу увагу звертаємо на модель освітньої системи Сполучених Штатів Америки, де впродовж останніх десятиліть інтенсифікація реформ у системі шкільної освіти є особливо відчутною.

Організацією економічної співпраці та розвитку (*Organization for Economic Cooperation and Development*) у рамках стратегічного освітнього документа «Education 2030: The Future of Education and Skills» сформовано перспективи й основні принципи розвитку освіти для майбутнього [5]. Першочерговими питаннями, що означені в документі та потребують невідкладного розв'язання, є такі: «Які компетентності та цінності сьогоднішньому учню слід сформувати зараз для успішного існування в 2030 році?» і «Чи зможе освітня система ефективно розвивати ці компетентності?» [5, с. 2].

Як відомо, у США децентралізоване управління освітою. На рівні штатів це 50 освітніх систем. Основним державним органом, відповідальним за освітню політику є Міністерство освіти США (United States Department of Education). На місцевому рівні освітні питання координують шкільні округи (school district) та місцеві агенції освіти (local educational agency). У системі середньої освіти Америки працює понад 3 млн учителів, функціонує 97 тис. державних шкіл, 26 тис. приватних шкіл, які розташовані в 15 тис. шкільних округів. Більшість коштів для розвитку освіти акумульовано на рівні штатів [8].

У процесі дослідження встановлено, що на сучасному етапі на федеральну політику США щодо роботи з дітьми і молоддю також мають вплив такі

організації й установи як: Американська асоціація державних коледжів та університетів (American Association of State Colleges and Universities), Американські ради з міжнародної освіти (American Councils for International Education), Гарвардський проект дослідження родини (Harvard Family Research Project), Інститут шкільної реформи Анненберг (Annenberg Institute for School Reform), Національна асоціація шкільних рад (National School Boards Association), Національна рада з акредитації педагогічної освіти (National Council for Accreditation of Teacher Education), Освітні агенції штату (State Educational Agencies), Служба освітніх тестувань (Educational Testing Service), Управління з догляду за дитиною штату (Office of Child Care), Центр досліджень американського прогресу (Center for American Progress) та ін.

Основою нормативно-правового забезпечення американської системи освіти є Конституція США (U. S. Constitution, 1787), Закон «Про початкову і середню освіту» (Elementary and Secondary Education Act, 1965), Закон «Про удосконалення американських шкіл» (Improving America's Schools Act, 1994), Закон «Жодна дитина поза увагою» (No Child Left Behind Act, 2001), Закон «Кожен студент досягає успіху» (Every Student Succeeds Act, 2015), Меморандум «STEM Освіта. Стратегія 2017–2026» (STEM Education. Policy Statement 2017–2026) [7], Стратегічний план департаменту освіти США на 2018–22 роки (U.S. Department of Education Strategic Plan for Fiscal Years 2018–22) [8] та інші документи, прийняті на федеральному рівні та на рівні штатів.

Слід зауважити, що чинний федеральний закон «Кожен студент досягає успіху» (2015), затверджений за президенства Б. Обами, зберігає пріоритет досконалості в освіті, а Меморандум Президента Д. Трампа щодо спрощення доступу до STEM освіти (2017) скеровує американську освіту в інноваційному напрямі [3].

Залишаючи осторонь аналіз історичних етапів становлення та розвитку шкільної освіти США, виокремимо таку ключову тенденцію американської освітньої системи як забезпечення якості освіти.

Говорячи про якість освіти, варто проаналізувати певні фактори, що впливають на шляхи розв'язання проблеми:

– *усунення переповненості класів.* За результатами досліджень Національного центру статистики освіти (National Center for Education Statistics) [6] 14% шкіл у США перевищують свої можливості щодо забезпечення аудиторним фондом, що в результаті не сприяє ефективності освітнього процесу, підвищує рівень стресу в учнів, викликає втомлюваність у вчителів. Унаслідок чого втрачається зацікавленість освітою;

– *збільшення фінансування шкільної освіти.* За даними Центру з питань бюджету та пріоритетів політики (Center on Budget and Policy Priorities) [4] штати вносять 44% від загального фінансування освіти в США. За останнє десятиліття місцеві шкільні округи скоротили близько 297 тис. викладачів у школах через нестачу коштів. Американські освітяни пропонують модернізувати податковий кодекс через запровадження інвестування освіти суспільством, коли за рахунок оподаткування заможних громадян та

корпорацій уряд зміг би покращити якість державної освіти, побудувати нові школи, збільшити фінансову підтримку педагогічних працівників;

– посилення ролі відновного правосуддя⁶ в школах. У США існує проблема формування в суспільстві негативної асоціації: «школа – виправна колонія». Понад 50% афро-американських підлітків не отримують атестата про здобуття середньої освіти саме через скоєння ними правопорушень і потрапляння через це за ґрати, що в результаті унеможливорює завершення навчання в школі;

– підвищення стандартів для вчителів. Дослідження американських учених дозволяють констатувати, що кваліфікація педагогічних працівників безпосередньо впливає на успішність у школі. У США підготовка висококваліфікованих учителів регулюється на державному рівні через упровадження професійних стандартів.

Отже, зазначене дозволяє констатувати, що реформи в освітній системі США спрямовано на забезпечення якості шкільної освіти через збільшення фінансування, ефективну організацію освітнього процесу, підвищення кваліфікації педагогічних працівників. В епоху, що характеризується вибухом наукових знань водночас із зростаючою кількістю складних суспільних проблем, мінливістю та неоднозначністю світу, відбувається переосмислення нової ролі освіти. Тому, реформуючи систему освіти, варто максимально враховувати виклики майбутнього, що відображаються в гармонійному розвитку особистості та можливості реалізації індивідуального потенціалу.

Література

1. Відновне правосуддя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Відновне правосуддя](https://uk.wikipedia.org/wiki/Відновне_правосуддя).

2. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38-39. С. 380 [Зміни і доповнення внесено згідно із Законами України: № 2657-VIII від 18.12.2018, ВВР, 2019, № 5, ст. 33; № 2661-VIII від 20.12.2018, ВВР, 2019, № 5, ст. 35; № 2704-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст. 81; № 2745-VIII від 06.06.2019, ВВР, 2019, № 30, ст. 119; № 392-IX від 18.12.2019].

3. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США : монографія / А.П. Джурило та ін. ; за заг. ред. Локшиної О.І.; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2018. 191 с.

4. Center on Budget and Policy Priorities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cbpp.org/>.

5. Education 2030: The Future of Education and Skills [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf).

⁶Відновне правосуддя (restorative justice) – це процес, під час якого всі сторони-учасники конкретного правопорушення зустрічаються для колективного вирішення питання: що робити з наслідками правопорушення та їх впливом на майбутнє (визначення за Тоні Маршалом) [1]

6. *National Center for Education Statistics* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nces.ed.gov>.

7. *STEM Education Policy Statement 2017–2026* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.education.in/en/The-Education-System/STEM-Education-Policy/stem-education-policy-statement-2017-2026-.pdf>.

8. *U.S. Department of Education Strategic Plan for Fiscal Years 2018–22* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www2.ed.gov/about/reports/strat/plan2018-22/strategic-plan.pdf>.

УДК 159.923.2:502/504

Криховець-Хом'як Л. Я.

методист відділу методики навчальних предметів та професійного розвитку педагогів ТОКІППО

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми. Поняття екологічна свідомість сучасні вчені аналізують із точки зору різних міждисциплінарних досліджень. У минулому екологічна свідомість розглядалася з погляду людини і природи. На сучасному етапі розвитку науки є актуальними дослідження щодо дефініцій екологічної свідомості у соціології, філософії, історії, економіці, психології.

Метою дослідження є обґрунтування змісту щодо трансформації екологічної свідомості в контексті формування особистості з точки зору психології та елементів оточуючого середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему екологічної свідомості досліджували вітчизняні та зарубіжні учені: Ле Гофф, В. Калуга, Ф. Фромм, В. Вернадський, В. Скребець, С. Дерябо, В. Ясвін, В. Пановта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найбільш поширеним є підхід, згідно з яким виокремлюються три типи екологічної свідомості, які пов'язані з домінуванням одного з трьох елементів середовища – людини, природи чи їх співіснування.

Ми розглянемо окремі психологічні та філософські аспекти трансформації екологічної свідомості в контексті формування особистості на прикладі вчень У. Бронфенбреннера, В. Вернадського та досвіду Н. Тесли.

М. Бауер [1] розглядає екологічний світогляд як сукупність принципів, поглядів, оцінок і знань, що узагальнено означають цілісне розуміння єдності природного і соціального буття, які формують екологічно зорієнтовану життєву позицію суб'єкта.

Екологічна свідомість особистості передбачає вищий рівень психічного відображення природного, штучного, соціального середовища, внутрішнього стану індивідуума та усвідомлення місця і ролі людини у реальному світі.

Трансформація свідомості через власний особистісний та науковий досвід відомих науковців є метою нашого дослідження.